

План заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу

ВСТУП

Основним завданням навчального закладу, що підтверджується й поширюється Міністерством освіти і науки України та Міжнародною організацією ЮНІСЕФ є створення нового освітнього простору, головними засадами якого є створення безпечноного навчального середовища, а також забезпечення прав, свобод та інтересів дітей. Концепція «Нова українська школа» (НУШ) вимагає реформування існуючого алгоритму розвивальної, корекційної та профілактичної роботи, адже дуже часто в освітніх закладах постає проблема булінгу та порушення норм поведінки учнями, що не дозволяє в повному обсязі досягти поставлених демократичних орієнтирів. Важливою умовою ефективності роботи працівників психологічної служби є розставлення пріоритетів та цілей, викладених комітетом ООН:

- взаєморозуміння;
- взаємоповага;
- дружня атмосфера;
- пріоритет прав людини;
- толерантність;
- постійний розвиток;
- активна життєва позиція;
- здоровий спосіб життя;
- людяність;
- порядність;
- повага до приватного життя;
- мир;
- єдина країна.

Головною метою у навчальному закладі є навчання учнів і дорослих безпечної взаємодії в освітньому процесі, а також їх захист від насильства та зловживань з боку однолітків і дорослих (батьків, опікунів або працівників навчальних закладів).

Розділ I

ЗАВДАННЯ КБОС

Маючи на меті створити безпечний освітній простір, необхідно чітко сформулювати та зазначити завдання, які регламентують засади КОДЕКСУ.

Аналізуючи питання безпечноого освітнього середовища були визначені основні завдання КОДЕКСУ в навчальному закладі:

1. Визначити поняття «булінгу» та його види; виявити чинники, які перешкоджають безпеці учасників освітнього процесу;
2. Відпрацювати систему узгоджених поглядів і уявлень учнів, педагогів, психолога, батьків на освітнє середовище навчального закладу;
3. Обґрунтувати умови організації безпечноого освітнього середовища та вимоги (критерії) до його ефективної організації для кожного учасника освітнього процесу згідно УГОДИ;
4. Скласти доступний алгоритм реагування та протидії булінгу;
5. Сформулювати конкретні рекомендації здобувачам освіти, педагогічним працівникам, адміністрації училища, батькам щодо організації безпечноого середовища в навчальному закладі.

Розділ II БУЛІНГ

Булінг (знущання, цікування, залякування) – це зарозуміла, образлива поведінка, пов'язана з дисбалансом влади, авторитету або сили. Булінг проявляється в багатьох формах: є вербальна, фізична, соціальна форми булінгу, а також кіберзалалякування.

Стаття 1. Верbalний булінг

Словесне знущання або залякування за допомогою образливих слів, яке включає в себе постійні образи, погрози й неповажні коментарі про кого-небудь (про зовнішній вигляд, релігію, етнічну приналежність, інвалідність, особливості стилю одягу і т. п.).

Стаття 2. Фізичний булінг

Фізичне залякування або булінг за допомогою агресивного фізичного залякування полягає в багаторазово повторюваних ударах, стусанах, піdnіжках, блокуванні, поштовхах і дотиках небажаним і неналежним чином.

Стаття 3. Соціальний булінг

Соціальне залякування або булінг із застосуванням тактики ізоляції припускає, що когось навмисно не допускають до участі в роботі групи, трапеза це за обіднім столом, гра, заняття спортом чи громадська діяльність.

Стаття 4. Кіберзалалякування

Кіберзалалякування (кібернасильство) або булінг у кіберпросторі полягає у звинуваченні когось з використанням образливих слів, брехні та неправдивих чуток за допомогою електронної пошти, текстових повідомлень і повідомлень у соціальних мережах. Сексистські, расистські та подібні їм повідомлення створюють ворожу атмосферу, навіть якщо не спрямовані безпосередньо на дитину.

Розділ III

РЕАГУВАННЯ ТА ПРОТИДІЯ БУЛІНГУ

План заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу затверджено педрадою ВПУ №29 м.Львова (протокол №1 від 30.08 2022р.)

ПОРЯДОК

**подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв
про випадки булінгу (цькуванню) в навчальному закладі**

Загальні питання

1. Цей Порядок розроблено відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)».
2. Цей Порядок визначає процедуру подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькуванню).
3. Заявниками можуть бути здобувачі освіти, їх батьки/законні представники, працівники та педагогічні працівники училища та інші особи.
4. Заявник забезпечує достовірність та повноту наданої інформації.
5. У цьому Порядку терміни вживаються у таких значеннях:

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Подання заяви про випадки булінгу (цькуванню)

1. Здобувачі освіти, працівники та педагогічні працівники, батьки та інші учасники освітнього процесу, яким стало відомо про випадки булінгу (цькування), учасниками або свідками якого стали, або підозрюють його вчинення по відношенню до інших осіб за зовнішніми ознаками, або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб зобов'язані повідомляти директору училища або заст. директора з навчально-виховної роботи.

2. Заява подається керівнику закладу відповідно до закону України «Про звернення громадян».

3. Розгляд та неупереджене з'ясування обставин випадків булінгу(цькування) здійснюється відповідно до поданих заявниками заяв про випадки булінгу (цькування) (далі – Заява).

4. Заяви, що надійшли на електронну пошту училища отримує секретар , яка зобов'язана терміново повідомити керівника закладу та відповідальну особу.

5. Прийом та реєстрацію поданих Заяв здійснює відповідальна особа, а в разі її відсутності – особисто директор училища або заступник з навчально-виховної роботи.

6. Заяви реєструються в окремому журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування).

7. Форма та примірний зміст Заяви оприлюднюється на офіційному веб-сайті училища.

8. Датою подання заяв є дата їх прийняття.

9. Розгляд Заяв здійснює директор училища з дотриманням конфіденційності.

10. Керівник училища створює комісію з розгляду випадків булінгу, яка з'ясовує обставину булінгу.

Відповідальна особа

1. Відповідальною особою призначається працівник училища з числа педагогічних працівників.

2. До функцій відповідальної особи відноситься прийом та реєстрація Заяв, повідомлення директора училища.

3. Відповідальна особа призначається наказом директора училища.

4. Інформація про відповідальну особу та її контактний телефон оприлюднюється на офіційному веб-сайті училища.

Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування)

1. За результатами розгляду Заяви директор училища видає рішення про проведення розслідування випадків булінгу (цькування) із визначенням уповноважених осіб.

2. З метою розслідування випадків булінгу (цькування) уповноважені особи мають право вимагати письмові пояснення та матеріали у сторін.

3. Для прийняття рішення за результатами розслідування директор училища створює комісію з розгляду випадків булінгу (цькування) (далі – Комісія) та скликає засідання.

4. Комісія створюється наказом директора училища.

5. До складу комісії можуть входити педагогічні працівники (у томі числі психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та булера, директор училища та інші заінтересовані особи.

6. Комісія у своїй діяльності керується законодавством України та іншими нормативними актами.

7. Якщо Комісія визначила, що це був булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, то директор училища зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей.

8. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг (цькування), а постраждалий не згодний з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою, про що директор училища має повідомити постраждалого.

9. Рішення Комісії приймаються більшістю її членів та реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.

10. Потерпілий чи його/її представник можуть звертатися відразу до уповноважених органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та службу у справах дітей з повідомленням про випадки булінгу (цькування).

11. Батьки зобов'язані виконувати рішення та рекомендації Комісії.

Терміни подання та розгляду Заяв

1. Заявники зобов'язані терміново повідомляти керівнику закладу про випадки булінгу (цькування), а також подати Заяву.

2. Рішення про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб видається протягом 1 робочого дня з дати подання Заяви.

3. Розслідування випадків булінгу (цькування) уповноваженими особами здійснюється протягом 3 робочих днів з дати видання рішення про проведення розслідування.

4. За результатами розслідування протягом 1 робочого дня створюється Комісія та призначається її засідання на визначену дату, але не пізніше ніж через 3 робочих дні після створення Комісії.

5. Директор училища зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей про кваліфікований Комісією випадок булінгу (цькування) протягом одного дня.

Реагування на доведені випадки булінгу

1. На основі рішення комісії з розгляду випадків булінгу (цькування), яка кваліфікувала випадок як булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, директор училища:

- повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування) (далі – Заходи).

2. Заходи здійснюються заступником директора з навчально-виховної роботи у взаємодії з практичним психологом училища та затверджуються директором закладу.

3. З метою виконання Заходів можна запроваджувати консультаційні години у практичного психолога, створювати скриньки довіри, оприлюднювати телефони довіри.

Відповіальність осіб причетних до булінгу (цькування)

1. Відповіальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення такого змісту: «Стаття 173 п.4». Булінг (цькування) участника освітнього процесу.

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологочному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, - тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, - тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Неповідомлення директором закладу уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) участника освітнього процесу – тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

Розділ IV

АЛГОРИТМ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ БУЛІНГУ

1. Ознайомлення учасників освітнього процесу з нормативно- правовою базою та регулюючими документами щодо превенції проблеми насилля в освітньому середовищі.
2. Проведення зустрічей, круглих столів, семінарів, тренінгів із зачлененням представників правоохоронних органів, служб соціального захисту, медичних установ та інших зацікавлених організацій.
3. Запровадження програми правових знань у формі гурткової, факультативної роботи.
4. Організація роботи гуртків, факультативів із психології.
5. Створення інформаційних куточків для учнів із переліком організацій, до яких можна звернутися у ситуації насилля та правопорушень.
6. Ознайомлення учителів і дітей з інформацією про прояви насильства та його наслідки.
7. Батьківські збори –це форма організації спільної діяльності батьків, учителів, практичного психолога та соціального педагога, яка передбачає їх спілкування з метою обговорення актуальних питань навчання і виховання, ухвалення рішень.
8. Консультації - форма роботи з батьками, яка передбачає надання фахівцями психологічної служби допомоги батькам із різних проблем родинного виховання.
9. Педагогічний консиліум - форма спілкування учнів, учителів, фахівців психологічної служби навчального закладу та батьків, метою якої є цілісне, різnobічне вивчення особистості учня, вироблення єдиної педагогічної позиції; визначення головних напрямів удосконалення виховного процесу зусиллями вчителів, батьків, самого учня; тренінги спілкування, методики оволодіння аутотренінгом.
10. Для успішного попередження та протидії насильству треба проводити заняття з навчання навичок ефективного спілкування та мирного розв'язання конфліктів.

Розділ V

МОНІТОРИНГ КБОС

Моніторинг за реалізацією антибулінгової політики

1. Директор училища призначає уповноважену особу за реалізацію антибулінгової політики

2. Призначена особа відповідає за реалізацією антибулінгової політики, реагування на будь-які сигнали щодо його порушення, а також за внесення пропозицій стосовно внесення змін до антибулінгової політики.

3. Під час проведення такого загального моніторингу працівники училища можуть подавати пропозиції стосовно внесення кожні півроку, відповідальна особа повинна проводити загальний моніторинг рівня виконання вимог антибулінгової політики працівниками училища. змін до антибулінгової політики та повідомляти про порушення її вимог на території училища.

4. На основі результатів анкет працівників училища відповідальна особа має підготувати звіт та передати його директору училища.

Враховуючи результати моніторингу, директор училища повинен внести необхідні зміни до антибулінгової політики та повідомити про них працівників училища.

Функціональні обов'язки відповідального за моніторинг дотримання положень КБОС

1. Отримання повідомлень про ризики для здобувачів освіти і реагування на них;

2. Проведення не рідше ніж один раз на рік загального моніторингу рівня виконання вимог КБОС та реагування на будь-які сигнали щодо його порушення. Для цього можна використовувати метод анкетування, опитування тощо. Під час проведення такого загального моніторингу працівники училища мають змогу подавати пропозиції щодо внесення змін до КБОС та повідомляти про порушення його вимог на території закладу;

3. Надання пропозицій щодо внесення можливих змін у КБОС;

4. Підготовка звіту за результатами анкет працівників навчального закладу та подання його директору. Враховуючи результати моніторингу, директор навчального закладу повинен внести необхідні зміни до КБОС та повідомити про них працівникам;

5. Консультування працівників училища щодо конкретних випадків порушення безпеки здобувачів освіти;

6. Роз'яснення у разі потреби батькам, здобувачам освіти положень КБОС, надання інформації щодо їх змін;

7. Інформування (у разі потреби) про випадки порушення безпеки здобувача освіти (ризики, загрози, насильство) компетентних установ, таких як поліція, соціальні служби.

Показники виконання вимог антибулінгової політики

Училище запровадило та виконує антибулінгову політику

1. В училищі запроваджено реалізацію антибулінгової політики, яка містить принципи захисту здобувачів освіти від насильства.

2. Стратегія і відповідні принципи захисту здобувачів освіти дотримуються всіма працівниками училища.

3. Стратегія визначає такі питання:

- порядок повідомлення та втручання, де поетапно зазначено, що слід робити, коли здобувач освіти став жертвою насильства або його безпеці загрожують незнайомі люди, члени родини чи працівники училища;
 - правила захисту особистих даних, які визначають методи збереження та поширення інформації про здобувачів освіти;
 - правила захисту зображень здобувачів освіти, які визначають, як можна знімати здобувачів освіти на фото або відео та поширювати їх зображення;
 - правила доступу здобувачів освіти до мережі Інтернет і їх захисту від шкідливих матеріалів, розміщених у ній, включно з призначенням особи або осіб, відповідальних за нагляд за безпечним використанням комп’ютерної мережі.
 - принципи безпечних відносин між працівниками училища та здобувачами освіти, включно з повним описом поведінки, яка є неприйнятною при спілкуванні з ними.
4. Директором училища призначено особу, відповідальну за реалізацію антибулінгової політики, при цьому чітко визначено всі її завдання.

**Навчальний заклад здійснює нагляд за своїми
працівниками для запобігання випадкам насильства
проти здобувачів освіти**

1. Прийняття на роботу нових працівників із перевіркою їх біографічних даних, характеристик і придатності для роботи з здобувачами освіти.
2. У випадках, коли виникають підозри щодо можливих загроз безпеці здобувачів освіти або застосування насильства проти них працівниками навчального закладу, в училищі завжди дотримуються вимог, зазначених у антибулінгової політики.

**Навчальний заклад проводить навчання своїх
працівників з питань захисту здобувачів освіти від насильства
та надання їм допомоги в небезпечних ситуаціях**

1. Усі працівники навчального закладу ознайомлені з антибулінговою політикою.
2. Усі працівники знають, як розпізнати чинники ризику й ознаки насильства проти здобувачів освіти, а також правові аспекти захисту їх (обов’язковість втручання для залучення правоохоронної системи).
3. Щонайменше один викладач або класний керівник пройшов навчання з методів та інструментів, які використовуються для навчання здобувачів освіти, захисту від насильства та зловживань (також при використанні Інтернету), має плани відповідних занять і навчальні матеріали для дітей.
4. Класні керівники пройшли інструктаж з питань запобігання випадкам знущань над однолітками серед здобувачів освіти і реагування на них.
5. Працівники мають доступ до інформації про можливість отримання допомоги у випадках, коли підозрюється застосування насильства проти здобувачів освіти, разом із контактними даними місцевих установ, які працюють в області захисту здобувачів освіти і надають допомогу в надзвичайних ситуаціях

(поліція, суд із сімейних питань, кризовий центр, центр соціальних послуг, медичні центри).

Здобувачі освіти знають, які права вони мають і як вони можуть захистити себе від насильства

1. На годинах спілкування організовано заняття для здобувачів освіти з питань прав дитини та захисту від насильства і зловживань (також у мережі Інтернет).

2. Здобувачі освіти знають, до кого вони мають звертатися за порадами та допомогою у випадках насильства і зловживань.

3. В училищі є електронні навчальні матеріали для здобувачів освіти (книги, брошури, листівки) з питань прав дитини, захисту від ризиків насильства та зловживань, правил безпечної поведінки в мережі Інтернет.

4. Здобувачі освіти мають доступ до інформації про права дитини та можливості отримання допомоги в складних ситуаціях.

Заключні положення

1. Кодекс БОС стає чинним в день його оприлюднення.

2. Оприлюднення документа має відбутися таким чином, щоб він був доступний усім працівникам навчального закладу, через його розміщення на сайті .